

Route 1 Toen & Nu 2013

Meer weten over de historie van Westfriesland? Zie www.westfriesgenootschap.nl

De Toen & Nu route voert door karakteristieke lintdorpen* en een open landschap.

De lucht is er hoog en het licht bijzonder. Er is volop zicht op markante kerktorens en silhouetten van eeuwenoude stolpboerderijen*. Daartussenin zie je het 'nu': moderne agrarische bedrijven en de drukke A7, waar je onderdoor en overheen rijdt. Toch overheerst hier, in het hart van Westfriesland, het 'toen'. Beleef die historie terwijl de wind door je haren waait.

Lintdorp: een goed voorbeeld zijn de twee dorpen Benningbroek en Sijbekarspel die aan elkaar vast liggen en één lange weg (lint) vormen van enkele kilometers.

Stolpboerderij: dit type boerderij komt vrijwel alleen voor in Noord-Holland. Het piramide-vormige dak rust op het vierkant: een oersterk houten geraamte midden in de boerderij waarbinnen vroeger het hooi werd bewaard. Mensen en vee verbleven samen onder één dak.

Acht stap-even-af plaatsen!

0. Direct route B Fietspad Broerdijk-Twisk. Dit nieuwe fietspad loopt door oud agrarisch land: het Twiskerveld. De hoge, ronde akkers (geen kadetjesland!) worden begrensd door greppels. Op die akkers ligt een laag teeltaarde van 1 à 2 meter dikte, de zogenoemde tuineerdgronden. Zo zag al het land hier vroeger uit. Het merendeel is gevlakt, maar hier worden de historische gronden gehandhaafd.

1. Dokter de Vriesstraat 12 en 33B, Benningbroek. Hier staan een oude en een nieuwe boerderij tegenover elkaar. De oude stolp dateert uit circa 1640. Let op de fraaie rouw- en trouwdeur. Door zo'n deur mochten alleen een bruid en een dode de boerderij verlaten. De nieuwe stolp is gebouwd in 2004. Dat jaartal staat bij de schoorsteen. Hier zie je dat ook een nieuw pand een historische uitstraling kan hebben.

2. Kerk De Weere. De Weere is een katholiek dorp, de rijzige Lambertuskerk is al van verre te zien. Deze kerk dateert uit 1906. Rond 1900 werden de katholieke kerken zichtbaarder in dorpen en steden, het katholieke zelfbewustzijn groeide. Let ook op soortgelijke kerken in Wervershoof en Nibbixwoud.

3. Twisk: beschermd dorpsgezicht. Twisk, met zijn kronkelende Dorpsweg, wordt door velen gezien als het mooiste dorp in Westfriesland. Het is van oorsprong een rijk dorp. De grote fraai versierde boerderijen getuigen van die welstand. Sta eens stil bij Dorpsweg K 65, K 69, K 79, K 85 en K 173/174 (de letter K staat voor bebouwde kom). Dit zijn allemaal rijksmonumenten. Hoe dichterbij de weg, hoe ouder de boerderij. Kijk ook eens omhoog naar de schoorstenen, de vierkante exemplaren zijn ouder dan de ronde.

0. Terug naar Oostwoud: Fietspad Broerdijk-Twisk.

4. Opperdoes, Protestantse kerk, Gouw. Opperdoes is het enige komdorp in Westfriesland. De straten liggen rondom een middelpunt: de Gouw. In dit dorp staat vijf kerken, de aardappel de Opperdoezer Ronde geniet landelijke bekendheid. Dit product kan alleen hier op de zavelgrond worden geteeld.

5. Westfriese Omringdijk. De Oosterdijk is onderdeel van de Westfriese Omringdijk. Die 126 kilometer lange dijk vormt de grens van West-Friesland. Al in de twaalfde eeuw legde men lage dijkjes om 'droge biene' te houden. In de loop van de dertiende eeuw werden al die dijkjes met elkaar verbonden. Regelmatig brak de dijk door. Een bocht en een 'wiel' (een diep, rond water dat achterblijft na een doorbraak) in de dijk getuigen van zo'n rampzalige gebeurtenis. In 1675 brak de Omringdijk voor het laatst door bij Scharwoude.

6A. Onderdijk, beeld De Dijkwerker. Dit beeld (1981, Jan van Velzen) staat symbool voor de strijd van de Westfriezen tegen het water. De Omringdijk is door mensenhanden gemaakt; mensen zoals deze dijkwerker die de dijk ophoogt en verstevigt.

6B. Aquaduct. Schuin tegenover het beeld van de dijkwerker ligt het enige aquaduct dat de omgeving rijk is. Hier is goed het niveau verschil tussen de waterstanden te zien. Het lage niveau zorgt voor een goed waterbeheer in de regio. Het staat in directe verbinding met het elektrische gemaal in de dijk. Dit gemaal heeft de functie van het stoomgemaal "De Vier Noorder Koggen", gerealiseerd in 1867, overgenomen. Dit stoomgemaal ligt tussen Onderdijk en Wervershoof en wordt thans gerestaureerd.

7. Oosteinde 44, kerk Oostwoud.

Ook Oostwoud is een lintdorp. Toch heeft zo'n dorp vaak wel een klein centrum, een 'buurtje'. Daar staan doorgaans de kerk, de school en het café. Ter hoogte van de Oostwouder kerk (uit 1753) zie je zo'n buurtje. In de houten kerktoren hangt een klok met inscriptie uit 1616.

Route 1A+B Toen & Nu 2013

Route A+B

De Vliegenzwam Dorpsstraat 24 Oostwoud.

Theetuin De Vliegenzwam TT

Vanuit de winkel RA Dorpsstraat.

Einde weg: Tripkouw.

Route B: RA fietspad nemen.

Na de brug LA, ri. Broerdijk Oost RAH.

Op rotonde 3e afslag RA, fietspad Broerdijk.

Na 500 m RA, fietspad ri. Twisk. **INFO 0**

Einde fietspad RA, Dorpsstraat Twisk.

Zie: Vervolg Route B

Vervolg route A:

Einde weg: Tripkouw LA.

J&A Interieurs Tripkouw 2.

Weg vervolgen Midwouder Dorpsstraat.

Na 500 m LA fietspad Sellecum.

Bij splitsing RD Gouwtje/De Buurt.

1e weg LA Ganker.

Vriend Aardbeien Ganker 7.

1e weg LA Oosterwijzend.

3e weg RA Sluisvenpad einde LAH.

Dorpsstraat vervolgen tot nr. 102.

De Smederij Dorpsstraat 102.

Terug richting Nibbixwoud.

Dorpsstraat blijven volgen.

Bij RK kerk RD ri. Wognum.

Voor zwembad RA Korenmolenpad.

Eindeweg LA Wijzend.

1e weg RA Kerkelaan.

Einde weg LA Oosterstraat.

Oosterstraat, onder viaduct door.

RAH Dr. de Vriesstraat. **INFO 1**

Het Koeienhuis Dr. de Vriesstraat 10.

Dr. de Vriesstraat wordt Westerstraat.

De Beukenhof Westerstraat 50.

Weg vervolgen 1e weg RA Vekenweg.

U rijdt door de Weere. **INFO 2**

Steeds RD einde weg LA Dorpsstraat.

RA naar Dorpsplein Abbekerk.

Marjolein Zweed Dorpsstraat 95.

Terug naar Dorpsstraat RA 100 m.

Café 't Bonte Paard. RT

Terug, weg volgen ri Midwoud.

Zuideinde, einde weg LA over viaduct.

Meteen LA richting Twisk.

1e weg RA ri Twisk, Bennemeersweg.

Gangwerf wordt Dorpsweg. **INFO 3**

Vervolg route A: terug naar Oostwoud.

1e weg RA Coenplein, LAH naar fietspad. **INFO 0**

Einde fietspad LA Broerdijk.

Op rotonde 1e afsl. RA ri. Oostwoud.

Na brug fietspad, weg oversteken.

1e weg LA Dorpsstraat Oostwoud.

De Vliegenzwam Dorpsstraat 24. TT

BEGRIPPENLIJST

LA=linksaf RA=rechtsaf RD=rechtdoor
LAH=links aanhouden ri=richting R=restaurant
VKL=verkeerslichten RAH =rechts aanhouden
B&B =bed en breakfast TT=theetuin/terras

Vervolg Route B

Door Twisk. Weg vervolgen. Einde LAH.

Westeinde, Opperdoes.

Direct na spoorovergang rechts:

De Tuinkamer Plantenkwekerij Westeinde 9a.

Westeinde wordt Nieuwe weg.

Let op! RA Julianastraat.

Weg volgen over brug wordt Kluiten.

Weg vervolgen RA, wordt Zuiderpad.

Bijna einde weg LA Gouw. **INFO 4**

Einde weg RA Kerkebuurt.

Voor Bijenstal RA De oude Stiek.

Einde weg LA Almereweg.

Rotonde rechtdoor dan meteen RA Bolzijl.

Volg Bolzijl (parallelweg).

2e weg LA Droge Wijmersweg.

Tot aan de dijk. **INFO 5**

Einde RA Oosterdijk ri Onderdijk.

Einde fietspad oversteken meteen rechts: !!!

Laih Laihs kruiden en theetuin, T/T

Onderdijk 223 Wervershoof.

Weg volgen ri Wervershoof. **INFO 6 A+B**

RD Simon Koopmanstraat.

Rotonde LA Europasingel.

1e weg RA Raiffeisenlaan.

4e weg LA Burg. Raatlaan.

Rozendaal en Swaan,

Burg. Raatlaan 11a Wervershoof.

Vanaf winkel LA ri RK kerk.

1e weg RA Kaagweg.

Einde weg LA Dorpsstraat.

De Meerpaal Dorpsstraat 78.

Vanuit winkel LA ri winkelcentrum.

Dorpsstraat volgen, De Hoek/Zijdwerk.

Bij de molen RA Molenweg.

Molenzicht Wervershoof Molenweg 14.

Einde weg RA Parallelweg.

1e weg LA Vok Komenweg ri. Hauwert.

Kruising RD Notweg.

JaDie Groentewinkel Notweg 5.

Weg vervolgen.

Wolf's Gästgiverie met broodbackstube.

Robacher's Watermolen Hauwert 106. RT

Na witte kerk RA Heemraadwitweg.

Einde weg RA Oosteinde.

De Bokkesprong Oosteinde 45. INFO 7

Vanuit winkel LA Oosteinde.

Weg vervolgen wordt Dorpsstraat.

B&B Oostwoud Dorpsstraat 16. B&B

De Vliegenzwam Dorpsstraat 24. TT

Route 2 A+B Dijk en Streek 2013

Meer weten over de historie van Westfriesland? Zie www.westfriesgenootschap.nl

Met de dijk wordt natuurlijk de Westfriese Omringdijk bedoeld.

Met een lengte van 126 kilometer vormt deze zeven eeuwen oude dijk de grens van West-Friesland. Aan deze kant van het gebied keert de dijk het water van het IJsselmeer.

De Streek omvat de dorpen Hoogkarspel, Lutjebroek, Grootebroek en Bovenkarspel. De weg, die loopt tussen Hoorn en Enkhuizen is de op één na oudste klinkerweg van ons land. De weg werd geopend in 1671 en men sprak toen van een wereldwonder!

Je rijdt tijdens deze tocht onder meer over de hoge dijk en over de nieuwe versie van die oude klinkerweg. Je ziet dat de huizen daar nog steeds heel dicht op de weg staan.

Polder Het Grootslag: van vaarpolder naar rijpolder. Deze polder ligt tussen Enkhuizen, Andijk en de Streek. Het was eeuwenlang een gebied met talloze akkertjes doorsneden door sloten. De tuinders voeren met een schuit naar hun land. Aan het eind van de jaren '70 van de vorige eeuw is de polder verkaveld: de sloten werden dichtgegooid, kavels werden samengevoegd, wegen en brede sloten aangelegd.

Acht stap-even-af plaatsen

1. Gouw 57 a. In Westfriesland is het woord gouw(e) een veel voorkomende benaming voor een water of voor de dijk of de weg langs dit water. De Gouw waar je over rijdt is een acht kilometer lange verkavelingsweg tussen Enkhuizen en Hoogkarspel. De weg is genoemd naar het oude water dat hier eertijds stroomde.

2. Hoofdstraat 155, 153, 151, IHS. Kijk eens naar de ramen boven de voordeuren, daarin zie je hier en daar een kruis met de letters IHS. Dit betekent: In dit Teken (van het kruis) zult gij Overwinnen (In Hoc Signo Vinces). Het is een getuigenis van de rooms-katholieke bewoners. Bedoeld wordt de overwinning op de protestanten.

3. Café Het Roode Hert, Hoofdstraat 235, Bovenkarspel. Dit is één van de oudste cafés van Westfriesland, het stamt uit 1595. In 1923 werd Het Roode Hert gekoppeld aan de oudste coöperatieve bloembollenveiling van Nederland. Alleen via het café kon men in het veilinggebouw komen. Nu is de veiling uitgegroeid tot een complex voor het koelen en bewaren van bloembollen.

4. Overhaal Broekerhaven, Kleine Kaai. Deze overhaal (uit 1923) is de enige elektrische schuitlift in Nederland. Volgeladen schuiten werden er uit het polderwater gelicht en vervolgens weer neergelaten in de haven, de Kolk, van Broekerhaven. Daar werden de tuindersproducten overgeladen in vrachtschepen.

5. Protestantse kerk, Kerkweg Venhuizen. Dit is een 15e eeuwse kerk op een fraai zogenoemd kerkenerf. In 2003 stortte de torenspits brandend omlaag. Een jaar later was de toren weer hersteld. De grote luidklok ligt op het gras voor de kerk.

6. Westfriese Omringdijk. De Zuiderdijk is onderdeel van de Westfriese Omringdijk. Die 126 kilometer lange dijk vormt de grens van West-Friesland. Al in de twaalfde eeuw legde men lage dijkjes om 'droge biene' te houden. In de loop van de dertiende eeuw werden al die dijkjes met elkaar verbonden. Regelmatig brak de dijk door. Een bocht en een 'wiel' (een diep, rond water dat achterblijft na een doorbraak) in de dijk getuigen van zo'n rampzalige gebeurtenis. In 1675 brak de Omringdijk voor het laatst door bij Scharwoude.

7. Steenen Kamer, Dorpsweg 61, Schellinkhout. Een bijzonder huis. De naam herinnert aan steenhuizen of stenen kamers, die al werden gebouwd in de Middeleeuwen, toen de meeste huizen nog van hout waren. Deze Steenen Kamer is vrijwel zeker een overblijfsel van een grotere L-vormige boerderij met zware stenen muren.

8. Blokker, Beatles monument

Precies 35 jaar nadat ze er in 1964 tweemaal 25 minuten optraden, werd hier in Blokker in juni 1999 een monument voor de Beatles onthuld. Het staat recht tegenover de veilinghal waar de Beatles op zaterdag 6 juni 1964 een middag- en een avondconcert gaven.

Route 2A+B Dijk en Streek 2013

BEGRIPPENLIJST

LA=linksaf RA=rechtsaf RD=rechtdoor
LAH=links aanhouden ri=richting R=restaurant
VKL=verkeerslichten RAH =rechts aanhouden
B&B =bed en breakfast TT=theetuin/terras

Route A + B

Fruitkw. 't Keetje Binnenwijzend 100a. TT
RA Binnenwijzend.

Route B:

1e weg RA Houterweg.
Na VKL LA De Hout.
Bij kruising RD, Westerbuurt.
1e weg RA Kerkweg.

DecoEnzo Kerkweg 68.

1e weg RA Westerkerkweg.
Bij rotonde RD.
3e weg LA Twijver.
Bij Roode Leeuw RA Westeinde.
Westeinde wordt Hemmerbuurt.
Hemmerbuurt volgen tot splitsing Meeweg LAH.
Hemmerbuurt, 1e weg RA Hemweg.
1e weg LA Noorderuitweg.
Kruizing RD, Kerkbuurt wordt Zuideruitweg.
Einde weg RA Zuiderdijk.
Dijk volgen tot Schellinkhout.
1e weg RAH, Dorpsweg.

Rest. De Midget Dorpsweg 146a. RT

Bamboepark en verkoop Dorpsweg 125. B&B
Weg vervolgen.

Annapart Dorpsweg 95. INFO 7

Bij VKL RD Zuiderdracht.
1e weg RA Oosterblokker. **INFO 8**
Bij splitsing RD Binnenwijzend.

La Normande Binnenwijzend 66. B&B

Fruitkw.'t Keetje Binnenwijzend 100a. TT

Vervolg Route A:

1e weg L.A. Nieuweweg.
Einde weg RA Streekweg.
4e weg LA Kerspelweg.
Na VKL 1e weg R.A. Gouw. **INFO 1**

Schapenstreek De Gouw 57a.

Gouw vervolgen 2e weg RA Verl. Raadhuislaan.
Na VKL RD Verlengde Raadhuislaan fietspad.
Na rotonde weg vervolgen.
1e weg LA Zesstedenweg.

Rara Babywinkel Zesstedenweg 47.

Bij rotonde LA Dirk Essenlaan.
1e weg RA De Tuin.
Einde weg RA Rozenboomlaan.
Einde weg LAH Hoofdstraat. **INFO 2**

Woonwinkel 't Klooster

Hoofdstraat 199. INFO 3

Na woonwinkel 3e weg RA Broekerhavenweg.

Bij Oma Dee Broekerhavenweg 35.

Broekerhavenweg/Peperstraat, volg bordjes LF21a.

Restaurant De Buren

Peperstraat 31. RT. INFO 4

Einde weg RAH, Kleine kaai langs Overhaal.
Door tunnel, einde LA Zuiderdijk. **INFO 5**
Fietspad LAH Zuiderdijk vervolgen. Volg bordje LF 21b.
1e weg RA Oostergouw/ De Buurt.
2e weg LA Kerkweg.

DecoEnzo Kerkweg 68.

Einde weg RA Westerkerkweg. **INFO 6**

Bij rotonde kies: A of A + B!!!

Vervolg route A: terug naar 't Keetje.

Bij rotonde: 1e RA Markerwaardweg.
1e weg LA De Hout.
1e weg RA Houterweg. Fietspad.
Einde fietspad LA Westerwijzend 100a .
Fruitkw. 't Keetje Binnenwijzend 100a. TT

Vervolg route A + B:

Bij rotonde RD.
3e weg LA Twijver.
Bij Roode Leeuw RA Westeinde.
Westeinde wordt Hemmerbuurt.
Hemmerbuurt volgen tot splitsing Meeweg LAH.
Hemmerbuurt, 1e weg RA Hemweg.
1e weg LA Noorderuitweg. Wijdenes.
Kruizing RD, Kerkbuurt wordt Zuideruitweg.
Einde weg RA Zuiderdijk. **INFO 5**
Dijk volgen tot Schellinkhout.
1e weg RAH, Dorpsweg.

Rest. De Midget Dorpsweg 146a. RT

Bamboepark en verkoop Dorpsweg 125. B&B
Weg vervolgen.

Annapart Dorpsweg 95. INFO 7

Bij VKL RD Zuiderdracht.
1e weg RA Oosterblokker. **INFO 8**
Bij splitsing RD Binnenwijzend.

La Normande Binnenwijzend 66. B&B

Fruitkw.'t Keetje Binnenwijzend 100a. TT